

Побережник Габрієла Володимирівна,
аспірантка кафедри економіки і
підприємництва, ДВНЗ «Ужгородський
національний університет»

Poberezhnyk Habriela,
Postgraduate Student,
«Uzhgorod National University»,
<https://orcid.org/0000-0002-3757-226X>

СУЧАСНІ ДЕФІНІЦІЇ ДЕПРЕСИВНИХ ТЕРИТОРІЙ ТА КРИТЕРІЇ ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ MODERN DEFINITIONS OF THE DEPRESSIVE TERRITORIES AND THE CRITERIA OF THEIR DEFINITION

Побережник Г. В. Сучасні дефініції
депресивних територій та критерії їх
визначення. *Український журнал прикладної
економіки та техніки*.
2023. Том 8. № 1. С. 356 – 361.

Poberezhnyk H. Modern definitions of the
depressive territories and the criteria of their
definition. *Ukrainian Journal of Applied
Economics and Technology*.
2023. Volume 8. № 1, pp. 356 – 361.

Трансформаційні процеси в економіці України, її інтеграція у світовий економічний простір зумовлюють необхідність усунення асиметрії соціально-економічного розвитку регіонів, що призвело до загострення становлення депресивних територій з низьким рівнем фінансового забезпечення їх розвитку. У цьому контексті особливістю регіональної політики є її спрямованість на подолання депресивності територій та вирішення найбільш актуальних проблем фінансового забезпечення розвитку цих територій. Метою статті є дослідження змісту та специфіки дефініції «депресивна територія», визначення характерних ознак депресивної території та виявлення чинників, які загострюють соціально-економічні проблеми депресивних територій у сучасних умовах. У статті досліджуються та аналізуються наукові підходи до визначення поняття «депресивна територія». Розглянуто генезис термінів «депресія» та «депресивність» для визначення сутності поняття «депресивна територія» як специфічного об'єкта дослідження регіональної економіки та проаналізовано підходи до їх визначення. Велику увагу приділено виявленню характерних рис, притаманних цьому типу територіальних утворень, зокрема: диспропорційності розвитку, відсутності розвиненого виробництва, наявності проблем кризового характеру, низького рівня бюджетного фінансування, відсутності дієвих стимулів на державному рівні. На основі проведеного дослідження визначено чинники загострення соціально-економічних проблем депресивних територій за сучасних умов посилення регіональних диспропорцій. Проблеми процесів виникнення, продовження та припинення територіальних депресій є одними з найактуальніших в економіці. Депресивні території завжди розглядаються вченими в тісному взаємозв'язку з розвиненими територіями для визначення характеру та рівня взаємодії та закономірностей розвитку. Таким чином, досліджуючи економічне зростання держав у цілому, вчені звертають увагу на депресивні території як явище, що негативно впливає на цей складний процес.

Ключові слова: депресія, депресивний регіон, депресивна територія, критерії, соціально-економічний розвиток.

Transformation processes in the economy of Ukraine and its integration into the world economic space necessitate the elimination of asymmetry of socio-economic development of regions, which resulted in the aggravation of the emergence of depressed territories with low levels of financial support for their development. In this context, a feature of regional policy is its focus on overcoming the depressiveness of territories and addressing the most urgent financial support problems for developing these territories. The article aims to study the content and specifics of the definition of "depressed territory", to determine the characteristic features of a depressed territory and to identify the factors that aggravate the socio-economic problems of depressed territories in modern conditions. The article explores and analyzes scientific approaches to defining the concept of "depressed territory". The genesis of the terms "depression" and "depressive" are examined to determine the essence of the concept of "depressed territory" as a specific object of study of the regional economy, and approaches to their definition are analyzed. Much attention is paid to identifying the characteristic features inherent in this type of territorial entity, in particular: disproportionality of development, lack of developed production, presence of problems of crisis nature, low level of budget financing, and absence of adequate incentives at the state level for intensifying their development. Based on the research, the factors of aggravation of socio-economic problems of depressed territories under current conditions of increasing regional disparities were determined. The problems of processes of origin, continuation, and termination of territorial depressions are among the most urgent in the economy. Depressed territories are always considered by scholars in close association with developed areas to determine the nature and level of interaction and development patterns. Thus, in examining states' economic growth, scientists are paying attention to depressed territories as a phenomenon that hurts this complex process.

Keywords: depression, depressed region, depressed territory, criteria, socio-economic development.

Вступ

Дослідження проблеми процесів виникнення, протікання та припинення депресій просторового розвитку територій є одним з найактуальніших в економіці. Вона вивчається на рівні світової економіки, континенту, країни та адміністративно-територіального утворення у межах однієї держави. На сьогодні в Україні внаслідок дії низки факторів, таких як незавершеність реформи децентралізації, формування нових адміністративно-територіальних одиниць – об'єднаних територіальних громад, політичної нестабільності, військової агресії, втрати територій та руйнування інфраструктури соціально-економічна диференціація розвитку регіонів в Україні невпинно посилюється. Це спричинює виникнення регіональних диспропорцій та призводить

до дестабілізації розвитку регіону. Ситуація, що формується в Україні, не лише містить загрози для стабільного розвитку окремих територій, але й погіршує загальну макроекономічну ситуацію. Тому важливість трактування економічної категорії «депресивна територія» обумовлюється як теоретичними, так і прикладними аспектами вирішення цієї проблеми, що потребує подальшого дослідження теоретичних основ її сутності.

Інтерес державних управлінців і науковців до проблематики депресивних територій вирізняється хвилеподібністю. Найбільш значна кількість наукових публікацій, присвячених загальним питанням управління розвитком територій, методологічним і методичним аспектам виокремлення депресивних територій різного типу, пошуку механізмів стимулювання їх розвитку припадає на кінець 90-х років ХХ ст. і на початок 2000-х років ХХІ ст. Ґрунтовні напрацювання з даної проблематики мають М.О. Барановський, Е.М. Забарна, Ф.Д. Заставний, М.В. Жук, Є.П. Качан, А.М. Новикова, С.І. Плотницька, Я.В. Шевчук та інші. Однак й досі серед вчених відсутній єдиний підхід до визначення поняття «депресивна територія», що пов'язано з різними поглядами на сутність процесів, що протікають на такій території, на визначення факторів утворення територіальних депресій та на виокремлення основних критеріїв ідентифікації соціально-економічного занепаду.

Мета та завдання статті

Метою статті є дослідження змісту і специфіки дефініції «депресивна територія», визначення характерних ознак депресивної території та виявлення чинників загострення соціально-економічних проблем депресивних територій у сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу

Сьогодні в найпоширенішому розумінні під «депресією» розуміють застій в економіці, що характеризується відсутністю підйому виробництва та ділової активності, низьким попитом на товари та високим рівнем безробіття. Депресія є наслідком кризи, та є ознакою того, що за певних умов можна очікувати на поживавлення та подальший підйом економіки. Разом з тим поняття «депресія» так само, як «депресивна територія» не є тотожними. Тому слід звернути особливу увагу на розуміння дефініції «депресивна територія», а також на теоретико-методологічні засади її дослідження.

Вперше поняття «депресивна територія» в зарубіжній економічній літературі було застосовано під час великої економічної кризи у Великобританії у 1929 році. При цьому депресивними вважалися території з найвищим рівнем безробіття. Було встановлено, що активізація економічного розвитку в таких регіонах вимагала прийняття і реалізації заходів на державному рівні [1, с. 199]. У Німеччині поряд з терміном «депресивний регіон» почали застосовувати термін «район бід», а у 1964 році Е. Дітріх запропонував для означення депресивних регіонів ще один синонім «проблемний регіон». Пізніше з'явилися нові поняття, такі як «економічно відсталий регіон», «кризовий регіон».

Зазначимо, що одними з основних причин нерівномірного розвитку та економічної відсталості окремих регіонів виступають тривалі циклічні кризи надвиробництва, перебудова виробничих і господарських структур, низький рівень диверсифікованості сфер економічної діяльності, звідси залежність від зовнішніх ринків, невідповідність факторів виробництва вимогам науково-технічного прогресу, несприятливі природні, кліматичні, історичні, соціокультурні умови та демографічні тенденції. Так, у промислово-розвинутих країнах до Другої світової війни депресивними вважалися аграрні й гірничодобувні регіони. У 1950-ті роки такими вважалися регіони з переважною орієнтацією на первинну переробку промислової й сільськогосподарської сировини, в 1970-ті роки – ті, де були зосереджені базові галузі промисловості (металургія, автомобільна промисловість, енергетика), з 1990-х років – регіони, що повільно освоюють наукомісткі та ресурсощадні технології [2, с. 136].

У Європейській регіоналістиці загальноприйнятим та вживаним є поняття «проблемний регіон». Це регіони, які характеризуються певними аномаліями. В основному це території, які не в змозі самостійно вирішувати свої економічні, соціальні, демографічні та інші проблеми чи реалізувати свій потенціал, а тому потребують підтримки з боку держави. Таким регіонам притаманні значний спад промислового і сільськогосподарського виробництва, високий рівень кількості населення, що перебуває за межею бідності, безробіття та ін. [1, с. 199].

У контексті регіональної політики ЄС визначено існування слабкорозвинених та структурно слабких територій, що потребують індивідуальних підходів до вирішення. Це можна пояснити принципами регіональної політики ЄС, один з яких – програмність: центр не просто фінансує регіон, а виділяє кошти на спеціально підготовлені програми (цільові точки, які мають вплив на розвиток усього регіону). Крім того, визначення критеріїв депресивних регіонів відбувається шляхом порівняння із середніми показниками по Євросоюзу: наприклад, рівень

безробіття має бути вищим (понад 110%) за середній, частка зайнятих у сільському господарстві – принаймні вдвічі вищою [3, с. 36].

В Україні термін «депресивна територія» як категорія наукового пошуку та об'єкт регіональної економічної політики набув поширення лише з середини 90-х років ХХ ст. [4, с. 195]. Тому в цей період вітчизняні дослідники розглядали стан усієї національної економіки як депресивний за винятком окремих локальних економічно-розвинутих точок – найважливіших центрів соціально-економічного розвитку (індустріальних центрів, великих міст, окремих промислових центрів) [1, с. 199].

Вітчизняне законодавство ще до 2022 року визначало депресивну територію як регіон чи його частину (район чи населений пункт), що визнаються депресивними за умов та в порядку, визначеному Законом України «Про стимулювання розвитку регіонів», а ст. 9 даного Закону надавала класифікацію депресивних територій за адміністративно-територіальним поділом та галузевою приналежністю. На даному етапі розвитку в законодавстві України відсутнє визначення депресивної території, натомість впроваджено термін функціональний тип території. Згідно з Законом України «Про засади державної регіональної політики» функціональний тип території – це макрорегіон, мікрорегіон чи територіальна громада, які характеризуються сукупністю спільних соціальних, просторових, екологічних, економічних, безпекових та інших особливостей [6]. Ст. 11 даного закону визначає такі функціональні типи територій:

1) території відновлення (мікрорегіони, територіальні громади, на території яких відбувалися бойові дії та/або які були тимчасово окуповані, та/або території яких зазнали руйнувань об'єктів критичної інфраструктури, соціальної інфраструктури, об'єктів житлового фонду внаслідок ведення бойових дій, а також які характеризуються різким погіршенням рівня соціально-економічного розвитку та значним переміщенням населення до інших регіонів та/або інших держав);

2) регіональні полюси зростання (мікрорегіони, територіальні громади, що характеризуються значно кращими географічними, демографічними, соціально-економічними показниками розвитку порівняно з іншими подібними територіями регіону, та зростання яких позитивно впливає на суміжні території, регіон та/або державу в цілому);

3) території з особливими умовами для розвитку (макрорегіони, мікрорегіони, територіальні громади, рівень соціально-економічного розвитку, яких є низьким або на яких існують природні, демографічні, міжнародні, безпекові чи інші об'єктивні обмеження щодо використання потенціалу території для розвитку);

4) території сталого розвитку (самодостатні мікрорегіони, територіальні громади з наявним соціально-економічним потенціалом територій та спроможні до збалансованого розвитку в економічній, соціальній та екологічній сферах).

Щодо поглядів науковців з приводу ідентифікації поняття «депресивної території» та ознак групування таких територій, то у наукових дослідженнях поряд з терміном «депресивна територія» використовуються й інші подібні за своєю сутністю поняття. Так, М. Барановський, Г. Майборода, А. Новикова та ін. у своїх працях розкривають сутність депресивності території через трактування економічної категорії «депресивний регіон», результати дослідження яких систематизовано нижче (табл. 1).

Дослідження історичного розвитку наукових підходів до обґрунтування сутності «депресивний регіон» показало, що нині відсутнє єдине визначення даної категорії. Деякі вчені в основу поняття «депресивний регіон» закладають кількісні характеристики, інші – якісні, але у більшості випадків використовується змішаний підхід. Наприклад, А. Новикова, Ф. Заставний, Я. Шевчук, М. Хвесик, М. Барановський вважають, що негативна динаміка соціально-економічних показників є ознакою депресивного регіону. Навпаки, О. Вітер, Р. Дацків, М. Дацишин аналогічно ЗУ «Про стимулювання розвитку регіонів» такою ознакою вважають чітко встановлені значення соціально-економічних показників. Ці підходи принципово відрізняються своїми концептуальними засадами. Перший підхід можна назвати динамічним, а другий – статичним. У першому підході не зрозумілим залишається рівень негативного коливання, оскільки незначні природні негативні коливання не можуть бути розцінені як входження регіональної економіки у стан депресії. У другому підході, на наш погляд, встановлення певних значень показників розвитку є не зовсім об'єктивним, тому що кожен регіон має свої особливості соціальної, екологічної, економічної систем і потребує індивідуальних значень показників розвитку, при яких можна стверджувати, що він знаходиться у передкризовому або депресивному стані.

Як зазначалося, нерідко, визначаючи поняття «депресивний регіон», до кількісних характеристик вчені додають якісні. Наприклад, депресивними вважають виключно промислові регіони А. Новикова, В. Лексін, А. Швецова, О. Шаблій, І. Тургель, аграрні регіони – М. Барановський. Доводять, що депресивним може бути будь-який регіон незалежно від галузевої приналежності вчені Ф. Заставний, Я. Шевчук, М. Хвесик, О. Вітер, Р. Дацків, М. Дацишин, Г. Май-

борода. Деякі серед названих авторів у визначенні поняття «депресивна територія» спираються на причини відставання (економічні, історичні, географічні тощо), інші аналізують фактичний стан розвитку (економічний, соціальний, екологічний), деякі вважають необхідним спиратися на можливі перспективи подальшого самостійного виходу з депресії, інші вважають за необхідне аналізувати та класифікувати механізми зовнішнього втручання у регіональну соціально-економічну систему [16, с. 227-228].

Таблиця 1. Наукові підходи до трактування поняття «депресивний регіон»

Автор	Визначення сутності поняття «депресивний регіон»
Барановський М.О. [7]	Депресивні регіони – це регіони циклічної депресії, яка виникає внаслідок економічних циклів, а негативна динаміка їх соціально-економічного розвитку характеризується такими параметрами, як: системність, тривалість, комплексність, гострота, масштабність, динамічність.
Вітер О., Дацків Р., Дацишин М. [8]	Депресивний регіон – регіон, де соціально-економічний занепад, обумовлений економічними факторами. Цей занепад є тривалим і його подолання не можливе за рахунок внутрішніх ресурсів території.
Гончаренко М.В. [9]	Депресивні регіони – визначена стадія розвитку регіонів, коли на конкретній території складається ситуація, яка (порівняно з попереднім періодом) характеризується різким спадом виробництва, зростанням безробіття, зниженням рівня життя населення і при якій регіон втрачає інвестиційну привабливість.
Жук М.В. [10, с. 283]	Депресивний регіон – компактне утворення (населений пункт чи їх сукупність), в межах якого темпи спаду виробництва у розрахунку на одного мешканця, середньомісячні доходи працюючих, рівень безробіття, забезпечення населення соціальними послугами, ступінь ротаційності місцевого бюджету та інші соціально-економічні індикатори значно поступаються середнім загальнодержавним.
Заставний Ф., Шевчук Я. [11]	Депресивний регіон – територія, де виявлено ознаки стагнації економіки, погіршення демографічної ситуації, зниження рівня життя населення.
Качан Є.П. [12, с. 114]	Депресивний регіон – територія історично відома та знаходиться у стані соціально-економічного занепаду, тому і виникає потреба її оновлення – створення нових видів виробництва, реконструкція старих, розвиток інфраструктури.
Майборода Г.М. [13]	Депресивні регіони – характеризуються низькими показниками соціально-економічного розвитку, негативною їх динамікою, недосконалою структурою економіки, низькою інвестиційною діяльністю, рівнем життя населення і неспроможністю забезпечити самовідтворення.
Новикова А.М. [14, с. 115]	Депресивний регіон – промислово розвинута територія, кризовий стан якої є виявом структурної кризи економіки та нерівномірності розвитку промислового виробництва за галузями та регіонами (монофункціональні малі міста та промислові вузли, де зосереджені підприємства ВПК, гірничодобувної, вугільної та хімічної промисловості, машинобудування).
Хвесик М.А., Горбач Л.М., Вишневська Н.В., Хвесик Ю.М. [15, с. 21]	Депресивні регіони – це такі просторово-локальні утворення, у яких через економічні, політичні, соціальні, екологічні та інші причини перестають діяти стимули саморозвитку, а отже, немає підстав розраховувати на самостійний вихід із кризової ситуації

Джерело: складено автором

Аналіз підходів до визначення депресивних територій (табл. 2) дає підстави говорити про існування мінімум двох підходів до тлумачення сутності поняття «депресивна територія». Перший підхід є більш поширеним і зазначає, що депресивними є території, які в минулому мали значний економічний потенціал, потужну виробничу інфраструктуру, проте з різних причин, насамперед, економічних, втратили це. Інша точка зору щодо трактування поняття «депресивна територія» полягає в такому: депресивними вважаються такі території, які характеризуються нижчими порівняно з іншими регіонами (макрорегіонами) показниками соціально-економічного розвитку і самостійно неспроможні забезпечити своє відтворення.

У визначеннях вказаних вище авторів основними причинами виникнення депресивних територій є структурні трансформації економіки, криза виробництва та погіршення умов економічного розвитку в результаті запровадження ринкових механізмів. Однак більшість вчених, встановлюючи причини появи депресивних територій, не зазначають конкретних ознак, що дозволили б виділити такі території з-поміж інших. Узагальнюючи наукові дослідження з даної проблематики, доцільним видається виділення таких ознак депресивності території (табл. 3).

Підсумовуючи вищевикладене, можемо стверджувати, що депресивними є такі територіальні утворення, де з економічних, політичних, соціальних, екологічних причин перестали діяти умови й стимули розвитку. Депресивними стають ті території, в яких різко змінилося економіко-географічне або політико-географічне положення. Такі території не тільки відстають у соціально-економічному розвитку, а й слугують осередком для посилення соціальної напруги та переходять у стан соціально-економічної небезпеки, вони не можуть розраховувати на самостійне вирішення депресивної ситуації й вимагають для цього надзвичайної, спеціально зробленої підтримки ззовні. Враховуючи неоднозначність до визначення території як депресивної, для державної підтримки важливо здійснити облік депресивних територій, а не оперувати показниками, що стосуються тільки територій загалом.

Таблиця 2. Наукові підходи до трактування поняття «депресивна територія»

Автор	Трактування поняття
Дорогунцов С. [17, с. 93]	Депресивні території це регіони, економічна відсталість яких зумовлена стагнацією, спричиненою структурною кризою, що охопила виробництва, які стали неефективними в результаті змін умов розвитку.
Зінь Е. [18, с. 511]	Депресивна територія – регіон чи його частина (район, місто обласного значення), рівень розвитку якого є нижчим серед територій відповідного типу.
Карлін М. [19, с. 33, 111]	Депресивними вважає території, у яких виробничо-ресурсна база перейшла у фазу постійного спаду за відсутності нових стимулів розвитку. Держава може надавати допомогу цим територіям у формі: розвитку виробничої інфраструктури; стимулювання потоків інвестицій; податкових і кредитних пільг; дотацій підприємствам з метою забезпечення мінімальної зайнятості.
Стеценко Т. [20]	Депресивні території – це такі просторово локальні утворення, в яких через економічні, політичні, соціальні, екологічні та інші причини перестають діяти стимули саморозвитку, отже, немає підстав розраховувати на самостійний вихід з кризової ситуації.
Чужиков В. [21, с. 220]	Депресивними є території, на яких відбувається зменшення рівня виробництва валового регіонального продукту порівняно з базовим роком, і це зменшення не пов'язується з тимчасовою кон'юнктурою на певні види продукції, які є спеціалізованими для даного формування.

Джерело: складено автором

Таблиця 3. Критерії виділення депресивних територій та їх характеристика

Автор	Характеристика ознак депресивних територій
Лексін І.В.	Високий рівень безробіття, низька інвестиційна активність та низький середньодушовий рівень бюджетної забезпеченості.
Мельник С.В.	Стійкий кризовий стан економіки певної території, що виявляється в глибині та інтенсивності деструктивних економічних і соціальних процесів, зумовлених стагнацією традиційно провідних галузей господарства внаслідок різкого порушення відтворювальних процесів.
Новікова А.М.	Промислово розвинена територія, кризовий стан якої є виявом структурної кризи економіки та нерівномірності розвитку промислового виробництва за галузями й регіонами.
Смірнягіна Л.В., Билова Г.В.	Відсталість за основними соціально-економічними показниками.
Тругель І. Д.	Території, які в даний час відрізняються нижчими, ніж у середньому по країні, показниками соціально-економічного розвитку, але у минулому були розвиненими, а за деякими показниками займали провідне місце в країні.
Шевчук Я.В. Заставний Ф.Д.	Спостерігається стагнація економіки, погіршується демографічна ситуація та рівень життя населення.

Джерело: сформовано автором на основі [13; 14]

З цією метою вбачаємо за доцільне виділити такі чинники загострення соціальних, економічних, демографічних та екологічних проблем, що зумовлюють перехід територій у стан депресивних, як: політична розбалансованість та нестабільність; банкрутство та зникнення великих підприємств, що призводять до зміни та занепаду виробничої та ринкової інфраструктури; низькі темпи розвитку малого бізнесу, який міг би стати альтернативою джерел зайнятості та доходів замість занепалих виробничих об'єктів; проблеми регіонального соціально-економічного розвитку, які виникають між існуючими адміністративно-територіальними одиницями та новими утвореннями, процесами централізації та децентралізації, одночасне існування яких зумовлює необхідність створення і дотримання відповідної концепції, між рівнями розвитку регіонів та проблеми, зумовлені історичними, етнічними, природними й демографічними факторами.

Висновки і перспективи подальших розвідок

Формування термінологічної платформи має велике прикладне значення для управління регіональним розвитком в Україні. Від ідентифікації чинників, процесів та явищ, а також результативних показників депресивних територій залежить характер та ефективність розроблених державою механізмів їх виведення з кризи. Проведений аналіз наукових підходів до трактування сутності поняття «депресивна територія» свідчить, що серед науковців відсутня єдина думка щодо ідентифікації даного поняття та визначення ознак групування таких територій. Тому досить актуальною є проблема побудови сучасної моделі класифікації територій за ступенем (глибиною) депресивності, яка б являла собою універсальний, незалежний від типу території, підхід і базувалася на загальнодоступних статистичних показниках загальнодержавного і регіонального змісту, об'єктивність яких не викликала б сумнівів.

Список літератури

1. Забарна Е.М. Дослідження сутності дефініції «депресивна територія». *Економіка: реалії часу*. 2012. №3-4(4-5). С. 197-202.
2. Єрошкіна О.О. Бюджетний механізм державного регулювання розвитку депресивних регіонів: світовий досвід. *Держава та регіони: навч.-виробн. ж-л*. 2010. № 1. С. 136-139.
3. Вахович І.М., Купира М.І. Депресивний регіон у системі забезпечення соціально-економічної безпеки. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2014. № 46 (1089). С. 30-41.
4. Плотницька С.І. Проблеми ідентифікації депресивних територій України. *Вісник Запорізького національного університету*. 2012. №4 (16). С. 195-200.

5. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України №280-IV від 08.09.2005р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15>.
6. Про засади державної регіональної політики: Закон України №13 від 05.02.2015р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#n3>.
7. Барановський М.О. Депресивні території: підходи до трактування, концепції формування, особливості типології. *Економічна теорія*. 2007. С. 3-12.
8. Вітер О., Дацьків Р., Дацишин М. Місцевий економічний розвиток: моделі для успіху. Бібліотека державного службовця. 2003. 40 с.
9. Гончаренко М.В. Бюджетне регулювання розвитку депресивних регіонів. *Державне будівництво*. 2007. № 2. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2007-2/doc/2/02.pdf>.
10. Жук М.В. Регіональна економіка. Київ, 2008. 415с.
11. Заставний Ф.В. Депресивні регіони України: аналіз, оцінка, проблеми. *Регіональна економіка*. 2005. №1. С. 87-96.
12. Качан Є.П. Регіональна економіка. Київ, 2011. 670 с.
13. Майборода Г.М. Депресивні регіони: сутність поняття, види. Суспільна географія України та світу. URL: <http://www.geograf.com.ua/geoinfocentre/20-human-geography-ukraine-world/772-depresivni-regioni-sutnist-ponyattya-vidi>.
14. Новикова А.М. Депресивні території: європейський досвід та проблеми України. *Стратегічна панорама*. 2000. №3-4. С. 115.
15. Хвесик М.А., Горбач Л.М., Вишнеvsька Н.В., Хвесик Ю.М. Стратегія соціально-економічного розвитку регіону (на прикладі Волинської області): монографія. Київ, 2004. 376 с.
16. Пашкевич М.С. Наукові засади регулювання регіональної економіки: монографія. Національний гірничий університет. 2012. 790 с.
17. Дорогунцов С.І. Чернюк Л.Г., Фащевський М.І. Соціально-економічні системи продуктивних сил регіонів України. Київ, 2002. 690 с.
18. Зінь Е.А. Регіональна економіка. Київ, 2007. 528 с.
19. Карліна М. І. Проблеми і шляхи розвитку депресивного регіону (на прикладі областей Поліського економічного району): монографія. Луцьк, 2006. 332 с.
20. Стеценко Т.О. Аналіз регіональної економіки. Київ, 2002. 116 с. URL: <https://buklib.net/books/33441/>.
21. Чужиков В.І. Регіональні інтеграційні стратегії постсоціалістичних країн Європи: монографія. Київ, 2003. 297 с.

References

1. Zabarna, E.M. (2012). «Study of the essence of the definition "depressed area"». *Ekonomika: realii chasu*. №3-4(4-5). pp. 197-202.
2. Yeroshkina, O.O. (2010). «The budgetary mechanism of state regulation of the development of depressed regions: world experience». *Derzhava ta rehiony: navch.-vyrobn. zh-l*. № 1. pp. 136-139.
3. Vakhovych, I.M., Kuryra, M.I. (2014). «Depressed region in the social and economic security system». *Visnyk NTU «KhPI»*. № 46 (1089). pp. 30-41.
4. Plotnyts'ka, S.I. (2012). «Problems of identification of depressed areas of Ukraine». *Visnyk Zaporiz'koho natsional'noho universytetu*. №4 (16). pp. 195-200.
5. Pro stymuliuвання rozvytku rehioniv: Zakon Ukrainy. (2005). [On stimulating the development of regions: Law of Ukraine]. №280-IV dated September 8, 2005. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15>.
6. Pro zasady derzhavnoi rehional'noi polityky: Zakon Ukrainy. (2015). [On the principles of state regional policy: Law of Ukraine]. №13 dated February 5, 2015. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#n3>.
7. Baranovs'kyj, M.O. (2007). «Depressive territories: approaches to interpretation, concepts of formation, peculiarities of typology». *Ekonomichna teoriia*. pp. 3-12.
8. Viter, O., Dats'kiv, R., Datsyshyn, M. (2003). *Mistsevyj ekonomichnyj rozvytok: modeli dlia uspihku*. [Local economic development: models for success]. Biblioteka derzhavnoho sluzhbovtzia. Ukraine.
9. Honcharenko, M.V. (2007). «Budget regulation of the development of depressed regions». *Derzhavne budivnytstvo*. № 2. Available at: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2007-2/doc/2/02.pdf>.
10. Zhuk, M.V. (2008). *Rehional'na ekonomika*. [Regional economy]. Kyiv. Ukraine.
11. Zastavnyj, F.V. (2005). «Depressed regions of Ukraine: analysis, assessment, problems». *Rehional'na ekonomika*. №1. pp. 87-96.
12. Kachan, Ye.P. (2011). *Rehional'na ekonomika*. [Regional economy]. Kyiv. Ukraine. Available at: http://pidruchniki.ws/1586032738561/rps/problemni_rehioni_tipologiya.
13. Majboroda, H.M. *Depresyvni rehiony: sutnist' poniattia, vydy. Suspil'na heohrafiia Ukrainy ta svitu*. [Depressed regions: the essence of the concept, types. Social geography of Ukraine and the world]. Available at: <http://www.geograf.com.ua/geoinfocentre/20-human-geography-ukraine-world/772-depresivni-regioni-sutnist-ponyattya-vidi>.
14. Novykova, A.M. (2000). «Depressed territories: European experience and problems of Ukraine». *Stratehichna panorama*. № 3-4. pp. 115.
15. Khvesyk, M.A., Horbach, L.M., Vyshnevs'ka, N.V., Khvesyk, Yu.M. (2004). *Stratehiia sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku rehionu (na prykladi Volyns'koi oblasti)*. [Strategy of socio-economic development of the region (on the example of the Volyn region)]. Kyiv. Ukraine.
16. Pashkevych, M.S. (2012). *Naukovi zasady rehuliuвання rehional'noi ekonomiky*. [Scientific principles of regional economy regulation]. Natsional'nyj hirnychyj universytet. Ukraine.
17. Dorohuntsov, S.I. Cherniuk, L.H., Faschevs'kyj, M.I. (2002). *Sotsial'no-ekonomichni systemy produktyvnykh syl rehioniv Ukrainy*. [Socio-economic systems of productive forces of the regions of Ukraine]. Kyiv. Ukraine.
18. Zin', E.A. (2007). *Rehional'na ekonomika*. [Regional economy]. Kyiv. Ukraine.
19. Karlina, M. I. (2006). *Problemy i shliakhy rozvytku depresyvnoho rehionu (na prykladi oblastej Poliss'koho ekonomichnoho rajonu)*. [Problems and ways of development of a depressed region (on the example of the regions of the Polissky Economic District)]. Luts'k. Ukraine.
20. Stetsenko, T.O. (2002). *Analiz rehional'noi ekonomiky*. [Analysis of the regional economy]. Kyiv. Ukraine. Available at: <https://buklib.net/books/33441/>.
21. Chuzhykov, V.I. (2003). *Rehional'ni intehratsijni stratehii postsotsialistychnykh krain Yevropy*. [Regional integration strategies of the post-socialist countries of Europe]. Kyiv. Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 12.01.2023 р.